SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Johtaja Jari Keinänen

29.03.20178

Maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 148/2017 VP ERÄIDEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON TEHTÄVIEN JÄRJESTÄMISVASTUUN SIIRTÄMISESTÄ MAAKUNNALTA KUNNALLE

Taustaa

Hallitus linjasi 5.4.2016, että monien muiden tehtävien ohella maakunnan tehtäväksi siirtyvät ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja elintarvikevalvonnan, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja sen valvonnan tehtävät kunnista, aluehallintovirastoista ja ELY-keskuksista. Linjauksen mukaan riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voi kuitenkin laissa säädettyjen kriteerien täyttyessä sopia maakunnan kanssa järjestämisvastuun siirtämisestä tältä osin kunnalle.

Yleisesti ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtymistä kunnista maakuntiin pidetään tarkoituksenmukisena ratkaisuna ja jatkumona. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät järjestetään tällä hetkellä ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisestä yhteistoiminta-alueella annetun lain (410/2009) mukaisesti kuntien yhteistoimintana. Näitä yhteistoiminta-alueita on Suomessa 62 kappaletta. Maakunnan järjestämisvastuulle siirtyy paljon tehtäviä, joiden kanssa ympäristöterveydenhuollolla on runsaasti yhdyspintoja. Näitä toimialueita ovat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuolto, pelastustoimi, maakunnallinen maankäytön suunnittelu, vesihallintoa ja maataloushallinto. Haasteena tulee olemaan yhteistyön varmistaminen kuntiin jääviin ympäristönsuojeluun, paikalliseen maankäytön suunnitteluun ja rakennusvalvontaan, mitkä tehtävät jäävät kuntien järjestämisvastuulle.

Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä STM:ssä yhteistyössä MMM:n kanssa. Esityksessä oleva linjaus järjestämisvasun siirron edellytyksistä käsiteltiin maakuntauudistuksen tehtäväsiirtoryhmässä sekä maakuntauudistuksen projektiryhmässä.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksen mukaan järjestämisvastuun siirtoa koskeva sopimus koskisi terveydensuojelulaissa, tupakkalaissa, elintarvikelaissa ja maataloustuotteiden markkinajärjestelyistä annetun lain 58 c §:ssä maakunnalle säädettyjä tehtäviä. Sopimuksen tulisi kattaa edellä mainitut tehtävät kokonaisuutena. Lisäksi sopimus voisi koskea eläinlääkintähuoltolaissa säädettyä eläinlääkäripalvelujen jär-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

jestämisvastuuta sekä eläinsuojelulaissa tarkoitetuttuja, irrallaan tavattujen pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten talteenottoon ja tilapäisen hoidon järjestämiseen liittyviä tehtäviä.

Järjestämisvastuun siirron edellytyksenä olisi, että järjestämisvastuun vastaanottavalla kunnalla tai kunnilla sekä siirron jälkeen myös maakunnalla on käytettävissään vähintään 30 henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisten viranomaistehtävien suorittamiseen.

Sopimus järjestämisvastuun siirtämisestä olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2019 ja se tulisi voimaan vuoden 2020 alusta lukien. Järjestämisvastuun vastaanottavan kunnan tai kuntien henkilökunta ei siirtyisi välillä maakuntaan, vaan he pysyisivät koko ajan kunnan työntekijöinä. Henkilöstösiirrot tapahtuisivat kuntien välillä, jos järjestämisvastuu siirtyy useaan kuntaan.

Maakunta vastaisi tehtävien rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu olisi siirretty kunnalle tai kunnille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

Lausuntokierros

Esitys oli lausunnolla alkukesästä 2017. Esityksestä annettiin lausuntoja yhteensä 44 kappaletta.

Järjestämisvastuun siirron edellytyksiin otettiin kantaa erityisesti kuntien, järjestöjen, aluehallintovirastojen ja keskusvirastojen lausunnoissa. 65 prosenttia niistä lausunnonantajista, jotka ottivat kantaa siirron edellytyksiin, pitivät ehdotettuja edellytyksiä tarkoituksenmukaisina ja kannatettavina ja 35 prosenttia vastusti niitä. Vastustajat pitivät edellytyksiä liian tiukkoina ja esittivät niiden lieventämistä 10, 15 tai 20 henkilötyövuoteen. Vastustajat totesivat yleisesti, että ympäristöterveydenhuollossa toiminnan tehokkuus saavutetaan 30 henkilötyövuotta pienemmillä resurssilla ja ehdotetuilla tiukoilla edellytyksillä evätään mahdollisuus ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehokkaaseen yhteistyöhön erityisesti suurissa kaupungeissa. Tiukkojen edellytysten kannattajat totesivat lausunnoissaan, että järjestämisvastuun siirtäminen maakunnasta kuntaan tuo ympäristöterveydenhuollon järjestämiseen yhden toimijatason lisää, mikä ei edistä hallinnon sujuvoittamisen tavoitetta. Lisäksi todettiin, että 30 htv turvaa riittävät resurssit sekä maakunnassa että kunnassa. Edellä mainittujen seikkojen takia on tärkeää, että järjestämisvastuun siirtäminen on mahdollista vain esityksen mukaisessa poikkeustapauksessa.

Järjestämisvastuun siirron edellytysten perustelut

Ehdotus turvaisi laadukkaan ja tehokkaan valvonnan sekä riittävän osaamisen ja erikoistumisen mahdollisuuden sekä vastaanottavassa kunnassa tai kunnissa että jäljelle jäävässä maakunnassa.

Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuus säilyisi selkeänä, kun ympäristöterveydenhuollon järjestäminen olisi pääosin maakunnissa ja vain poikkeustapauksissa kunnissa. Lakisääteinen valvonnan valtakunnallinen ohjaus olisi selkeää ja helpompaa kuin tapauksessa, jossa järjestämisvastuu olisi mahdollista siirtää laajasti kunnille.

Ehdotettu 30 htv:n henkilövoimavara mahdollistaa resurssien joustavan käytön ja asiantuntijuuden varmistamisen myös loma-aikoina.

Käytännössä ehdotus tarkoittaisi sitä, että vain Uudenmaan maakunnalla olisi mahdollisuus siirtää ympäristöterveydenhuollon järjestämisvastuu kunnalle tai kuntien yhteistoiminta-alueelle.